

УДК: 371.132

ТЕТЯНА КУЧАЙ

м. Черкаси, Україна

**ТРАДИЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ
ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ КАНАДИ**

**TRADITIONS OF SECONDARY EDUCATION
ESTABLISHMENT IN CANADA**

Описано канадську систему шкільної освіти, етапи становлення педагогічної освіти Канади. З'ясовано, що Канада володіє вагомими педагогічними досягненнями та розвинутою системою професійної підготовки вчителів. Визначено, що теорія і практика освіти Канади ґрунтуються на давніх багатонаціональних та історичних традиціях і залежать від державної політики в галузі освіти. Встановлено, що високий рівень освіченості мешканців країни засвідчує репутацію країни, де цінують і заохочують інтелектуальне зростання людини.

Ключові слова: шкільна освіта, вчитель, канадська система освіти.

Описана канадская система школьного образования, этапы становления педагогического образования Канады. Установлено, что Канада владеет весомыми педагогическими достижениями и развитой системой профессиональной подготовки учителей. Определено, что теория и практика образования Канады основываются на давних многонациональных и исторических традициях и зависят от государственной политики в отрасли образования. Установлено, что высокий уровень образованности жителей Канады удостоверяет репутацию страны, где ценят и поощряют интеллектуальный рост человека.

Ключевые слова: школьное образование, учитель, канадская система образования.

The Canadian system of secondary education, stages of pedagogical education establishment in Canada have been described. It has been determined that Canada has accumulated considerable pedagogical achievements and has a developed system of teachers' professional training. It has been defined that theory and practice of education in Canada are based on old multinational and historical traditions and depend on public policy in the sphere of education. It has been substantiated that high level of scholarship among Canadians certifies the reputation of the country, where the intellectual development of a person is appreciated and encouraged.

Key words: secondary education, teacher, Canadian system of education.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Канада як багатонаціональна країна акумулює в собі досвід різних націй щодо організації навчального процесу,

змісту і методів навчання, який привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Канада володіє вагомими педагогічними досягненнями та розвинутою системою професійної підготовки вчителів – багаторівневою системою надання педагогічної освіти. Крім того, канадська науково-педагогічна школа уважно слідкує за світовими освітніми реформами, оцінює їх результативність та можливості запровадження у власну багаторівневу педагогічну освіту задля підвищення конкурентоспроможності національних педагогічних кадрів [1].

Освіта в Канаді виконує два головні завдання: дати людям можливість розвинути свої здібності й забезпечити громадянам знання та вміння, які можуть послужити інтересам суспільства. Канадська система освіти ґрунтується на збалансованому підході до досягнення цієї мети: охопити всі аспекти освіти і разом з тим бути доступною всім та відображати переконливість мешканців країни в необхідності отримання якісної освіти. Освітня система в Канаді охоплює десять провінцій і дві територіальні системи, які включають державні, приватні й католицькі школи. Для забезпечення навчального процесу усі державні середні школи фінансуються з бюджету.

Слід відмітити, що зараз Канада посідає перше місце у світі за рівнем витрат на освіту в розрахунку на душу населення. Високий рівень освіченості мешканців країни засвідчує репутацію країни, де цінують і заохочують інтелектуальне зростання людини [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах сучасної модернізації національної системи педагогічної освіти в Україні активізувалися пошуки вітчизняних дослідників у галузі зарубіжної теорії і практики професійної підготовки вчителів. Загальні проблеми навчання і виховання, реформування освіти, нові аспекти сучасної політики, проблеми дидактики вищої школи провідних країн Заходу, основні тенденції розвитку університетської і професійної освіти, підготовка педагогічних кадрів у зарубіжних країнах знайшли своє відображення у працях вітчизняних і російських дослідників (О. Глузман, Ю. Кіщенко, Т. Кошманової, З. Малькової та ін.). Наприкінці ХХ – початку ХХІ століть з'явилися перші дослідження з проблеми професійної педагогічної підготовки на матеріалах декількох країн (М. Лещенко, Л. Пуховської, Р. Романа, С. Синенко, І. Фольварочного).

Особливий інтерес у контексті вивчення зарубіжного досвіду становить, на наш погляд, теоретичний і практичний аналіз проблеми підготовки педагогів у Канаді. Канада як багатонаціональна країна акумулює в собі досвід різних націй щодо організації навчального процесу, змісту і методів навчання, який привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Загальні проблеми канадської педагогіки досліджували Л. Булай (система народної освіти Канади), В. Хорошилова (загальноосвітні школи Канади), М. Лещенко (естетичне виховання учнів початкових класів загальноосвітньої школи Канади) та ін. Вищу освіту Канади, зокрема педагогічну, досліджували М. Красовицький, І. Руснак, М. Смирнова, а також канадські педагоги Дж. Келлі, Дж. Лаєнз, М. Фуллан та ін.

Формулювання мети статті. Метою статті є висвітлення особливостей становлення шкільної освіти Канади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз вітчизняної і зарубіжної педагогічної літератури дозволив констатувати, що педагогічна освіта Канади пройшла чотири етапи становлення.

1. Етап непрофесійної підготовки вчителів і непрофесійного викладання (XVII ст. – початок XIX ст.) – до вчителів не ставилося жодних професійних вимог.

2. Початок професійної підготовки вчителів (XIX століття) – завдяки реформам Егертона Раерсона, зусиллями якого 1847 року була відкрита перша нормальна школа для вчителів початкових класів, що сприяло підвищенню рівня підготовки вчительських кадрів. На цьому етапі увага здебільшого приділялася змісту навчання. Випускники університетів мали можливість викладати у школі середнього ступеня для дітей із заможних родин.

3. Становлення педагогічної освіти (перша й друга половина XX ст.) – цей період був важливим для розвитку й становлення педагогічної освіти Канади. Якщо до середини XX ст. професійна підготовка вчителів була недостатньою, а соціальні умови праці незадовільними, то вже в середині XX ст. в системі підготовки вчителів відбулися зміни, пов'язані з перенесенням процесу підготовки вчителів із нормальних шкіл до університетів.

4. Сучасний етап (кінець XX ст. – початок XXI ст.) – в ході освітніх реформ останніх років професія вчителя стала більш престижною та шанованою, внаслідок чого підвищилися вимоги до вступників в університети на освітні факультети та вимоги до одержання вчительського сертифіката [3].

Показовим прикладом є становлення освітньої системи Канади, «історія освіти якої бере початок з процесу відокремлення провінцій від американських колоній і визнання королівської влади Британії, де монополістом у галузі освіти на той час була англіканська церква. У результаті запозичені теорія та практика британської освіти були модифіковані крізь призму американської демократії і виявились у рівності права на освіту всіх громадян, а не тільки аристократії». Прийнятність демократичних основ у поєднанні з монархічним характером державного правління створило новий якісний ціннісно-функціональний освітній продукт, що у період цивілізаційних змін став гнучким до вимог часу.

Зміна усталених суспільних інституцій привела у середині XX століття до безпрецедентного розширення та реорганізації канадської шкільної освіти. Зважаючи на федеративний устрій державного управління, можемо відзначити рівні функціонування окремих структурних підрозділів. Зокрема, на національному рівні було створено Раду міністрів освіти, головною метою якої стало забезпечення процесу обміну поглядів на освітню політику серед провінційних рад та узагальнення статистичної інформації.

XX ст. стало приводом для глибокого дослідження змісту та якості освіти у світі в цілому, зокрема, в Канаді. Зміна соціальних вимог та правил поведінки

ведення бізнесу спричинив поштовх до роздрібненості та стандартизації професій у чітко стратифікованому соціальному просторі. Вихід на міжнародну арену кожної з держав постійно супроводжувався передовими технологіями у виробництві, оптимізацією затраченого часу на створення нового продукту та підвищення коефіцієнта продуктивності компаній. Ця вимога привела до докорінного переосмислення суті освітнього процесу та виокремила якісну меншість, здатну генерувати нові творчі ідеї. Тому саме виявлення та підтримка талановитих дітей у канадському суспільному просторі зосереджено на соціально-ціннісному аспекті. Підтвердженням цього є актуалізація індивідуалізованих каналів передачі інформації від вчителя до учня в еволюційній парадигмі становлення канадської шкільної освіти.

Канадська система шкільної освіти в еволюційному розвитку спирається на дитячу самоактуалізацію та самоствердження у соціальному просторі, а морально-етичні традиції освітнього процесу основною метою проголошують виховання відповідального громадянина [4].

Освіта Канади кінця ХХ ст. характеризується численними змінами, процесом реформування та реструктуризації професійної педагогічної освіти. Здійснюється пошук з проблем підвищення професіоналізму та адекватної підготовки вчителя.

Важливим джерелом для визначення стратегічних напрямів розвитку педагогічної освіти в Україні є вивчення та аналіз досвіду підготовки вчителів за кордоном. Канада володіє вагомими педагогічними досягненнями та розвиненою системою професійної підготовки вчителів. Теорія і практика освіти Канади ґрунтуються на давніх багатонаціональних та історичних традиціях і залежать від державної політики в галузі освіти.

Останні декади ХХ ст. були присвячені реформуванню освіти Канади, метою якого стала реструктуризація та реорганізація органів управління освіти, збільшення її фінансування, оновлення навчальних матеріалів та визначення основних критеріїв оцінювання академічної діяльності учня та фахової практики педагога.

Виявлено, що в сучасних умовах до обов'язків вчителя загальноосвітньої школи Канади, поряд з викладанням, входить участь у процесах планування та здійснення управління розвитком педагогічної професії і школи, їх реформування та вдосконалення. Вчителі-практики є ініціаторами розробки спільних міжпровінційних програм вдосконалення школи, оновлення академічних програм, здійснення контролю за якістю знань учнів, а відповідно, і власною діяльністю.

Найважливішими характеристиками сучасного вчителя загальноосвітньої школи Канади є вміння організовувати, планувати та управляти діяльністю в навчальному середовищі; вміння налагоджувати конструктивне спілкування з учнями, батьками, колегами та громадськістю; толерантне ставлення до всіх учасників навчального процесу; усвідомлення покладеного на вчителя завдання – розвиток самостійності мислення учня; активна участь у процесі реформування освіти в цілому та професійної педагогічної освіти, зокрема; усвідомлення приналежності до професійної спільноти педагогів Канади та необхідності

неперервного навчання. Отже, сучасний вчитель Канади – це фахівець, який втілює в життя концепцію неперервної освіти і забезпечує реалізацію інноваційних педагогічних технологій, що розвиваються відповідно до вимог сучасного суспільства. Неперервна освіта вчителя в Канаді здійснюється за допомогою систематичної участі вчителів у методичних семінарах, конференціях, проєктах з розвитку навчальних програм і планів, дискусіях за посередництва професійних спілок вчителів провінцій, федерації вчителів Канади та урядових структур.

Законодавчі процеси в галузі освіти Канади спрямовані на узгодження процедури виокремлення педагогічної професії з процедурами інших професій, що включає окреслення вимог стосовно отримання сертифіката вчителя, а також визначення компетентнісних критеріїв педагогічної професії.

Виявлено, що в Канадській системі педагогічної освіти впродовж останнього десятиліття відбувалися реформи, які спричинили суттєві зміни в педагогічних навчальних закладах. Діяльність шести факультетів освіти університетів Канади, які готують майбутніх вчителів, характеризується інтеграцією наукової роботи та викладання. Всі члени університетської спільноти: і науковці-викладачі, і студенти є своєрідними учнями, які розширюють свої знання за допомогою досліджень та відкриттів, і, водночас, вчителями, оскільки передають свої знання іншим [5].

Висновки результатів дослідження. Отже, канадська система шкільної освіти відображає давню традицію організації суспільного буття за принципами індивідуалізованого світосприйняття. Приділення особливої уваги розвитку дитини, а особливо її морально-ціннісним мотивам до дій, здійснюється завдяки персоналізованого навчання та надання навичок самоактуалізації у суспільному просторі. Перелік основоположних ознак обдарованості є виявом зацікавленості канадської освітньої політики у розвитку особи як цінності громадянського суспільства. Не лише навчання та вивчення дитиною базових шкільних предметів, що дають загальні уявлення про світобудову, але й можливість проявити індивідуалізовані особливі здібності проголошується основоположним в освітній діяльності Канади. Тому цілеспрямоване формування характеру учня у канадській школі забезпечується засвоєнням ним інтенцій самореалізації, самовідчуття та самоствердження в соціальному просторі.

Перспективи подальших розвідок. Зважаючи на незаперечні переваги канадської системи шкільної освіти, яка передбачає реалізацію принципів індивідуалізованого світосприйняття та навчання, вважаємо за доцільне й надалі вивчати зміст та особливості такої освіти задля можливого впровадження прогресивних ідей канадського досвіду в освітній простір України.

Література

1. Павлюк В. І. Вплив освітніх реформ у системі канадської багаторівневої педагогічної освіти на підготовку майбутніх учителів [Електронний ресурс] / В. І. Павлюк. – Режим доступу: <http://alma-mater.lnpu.edu.ua/magazines/elect_v/NN16/11pvipmu.pdf>.

2. Видишко Н. В. Навчання і виховання у парадигмі вищої освіти Канади [Електронний ресурс] / Н. В. Видишко. – Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N125/N125p059-062.pdf>.

3. Карпинська Л. О. Формування професійної майстерності майбутніх учителів у системі вищої педагогічної освіти Канади : автореф. дис... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Л. О. Карпинська. – Одеса, 2005. – 20 с.

4. Хілько Ю. Феномен обдарованості в соціально-ціннісній еволюції шкільної освіти Канади (XX–XXI ст.) [Електронний ресурс] / Ю. Хілько. – Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nivoo/2010_4/26.pdf>.

5. Муқан Н. В. Система професійної підготовки майбутніх учителів загальноосвітніх шкіл в університетах Канади : автореф. дис... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. В. Муқан. – К., 2005. – 20 с.